

Dwór w Jemielnie

Jemielno (gmina Przechlewo). Wieś ta, pod nazwą Gemel, po raz pierwszy wymieniona jest w dokumencie w 1326 r., mocą którego mistrz krzyżacki Werner von Orselen potwierdza Mirosławowi Konarskiemu prawo do dziedziczenia Sapolna i Konarzyn.

O pierwszym założeniu dworskim w Gemlach (nowa nazwa wsi) dowiadujemy się z dokumentu dotacyjnego dla kościoła w Konarzynach, sporządzonego przez Konarskiego (również Mirosława) w 1626 r. Z opisu wynika, że dwór stanowiła budowla szkieletowa lub drewniana „o trzech scytach w drewno wmurowana...”. Nie wiadomo czy w tym samym miejscu, ale 1745 r. właściciel Giemła (Gemel), podkomorzy malborski Piotr Tucholka, wystawił nowy dwór murowany, który w swej zewnętrznej bryle zachował wszelkie formy do dziś. Podczas przebudów, prowadzonych najprawdopodobniej w XIX w., na początku w. XX oraz w wyniku adaptacji obiektu na pomieszczenia biurowe PGR po wojnie, zmianom uległo tylko wnętrze dworu. Pierwotnie było ono dwutraktowe, z szeroką sienią frontową na osi, do której przylegało od lewej strony największe z pomieszczeń — izba jadalna.

Od Piotra Tucholki kupił Gemły podkomorzy poznański Michał Skórzewski, po którym majątek odziedziczył jego syn Drogosław. Kolejnym właścicielem został Ignacy Zachariasz Skórzewski. Powiększające się zadłużenia spowodowały, że w 1827 r. Gemły zostały zajęte i wystawione na licytację, podczas której 1834 r. kupił je Karol Lebracht von Joeden; od niego nabył następnie majątek rotmistrz von Schmidt. W 1936 r. właścicielem dworu był Gerloch. Od 1956 r. użytkownikiem obiektu jest PGR Przechlewo.

Murowany z cegły dwór, wzniesiony na planie prostokąta, z wysoko osadzonym na cokole parterem — w części środkowej jest piętrowy. Korpus główny przykrywa dach czterospadowy, zaś wystawki frontową i tylną, dach dwuspadowy kryty dachówką. Elewacje frontowa i tylna są siedmioosiowe. Elementy dekoracyjne fasady i elewacji bocznych, to m.in. oprawa otworów okiennych oraz przesklepiony półkoliście z naswietleniem po środku portal.

Od zachodu budowlę otacza półkoliście park opadający tarasowo ku Brdzie. W zaniedbanym parku zachował się starodrzew, m.in. dąb o obwodzie 5 m i lipy. Stare drzewa tworzą aleje.

Szczególną wartość historyczną obiektu, co podkreślają J. Strzelecka i B. Roll, (autorki opracowania „Dwór w Jemielnie”, Gdańsk 1982, maszynopis), stanowi fakt, iż jest on jednym z nielicznych zachowanych na Pomorzu tego typu zabytków, legitymujących się polskim rodowodem od czasu powstania, aż po połowę XIX w.

Dzięki przeprowadzonym ostatnio pracom remontowym stan dworu ocenia się jako dobry. Powierzchnia użytkowa wynosi 450 m kw.

EUGENIUSZ WIĄZOWSKI

